

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 22 februari 2021
(OR. en)

6324/21

COHOM 31
COPS 61
CONUN 14
COASI 23
MAMA 27
COEST 43
COAFR 50
DEVGEN 29
CFSP/PESC 151
COVID-19 46

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
d.d.:	22 februari 2021
aan:	de delegaties

Betreft:	Conclusies van de Raad over een mensenrechtengebaseerd herstel na COVID-19
----------	--

Voor de delegaties gaan hierbij de conclusies van de Raad over bovengenoemd onderwerp, die de Raad tijdens zijn 3785e zitting, op 22 februari 2021, heeft goedgekeurd.

Conclusies van de Raad over een mensenrechtengebaseerd herstel na COVID-19**Context**

1. De Raad benadrukt andermaal dat alle mensenrechten universeel, ondeelbaar, onderling afhankelijk en met elkaar verbonden zijn. In crisistijd is dit nog belangrijker: dan moeten we kwetsbare, kansarme en gemarginaliseerde mensen extra goed beschermen.
2. De Raad onderkent dat de mensenrechten en democratische waarden op de proef worden gesteld in crisissituaties. De huidige coronapandemie en de sociaal-economische gevolgen ervan tasten de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat hoe langer hoe meer aan, ook de ruimte voor het maatschappelijk middenveld. Door de pandemie worden bestaande ongelijkheden alleen maar groter en krijgen kwetsbare personen het steeds moeilijker. Investeren in mensenrechten, democratie en de rechtsstaat, en in ruimte voor het maatschappelijk middenveld, is daarom essentieel om een eerlijkere, groenere, weerbaardere en inclusievere samenleving tot stand te brengen. Nu in grote delen van de wereld de mensenrechten nog altijd met voeten worden getreden, de democratie met grote uitdagingen wordt geconfronteerd, en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld blijft krimpen en sterk wordt ingeperkt – onder meer door staten die de COVID-19-pandemie gebruiken als voorwendsel om de rechtsstaat en internationale verbintenissen te negeren, de mensenrechten te beknotten en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld aan banden te leggen – spreekt de EU haar steun uit voor een effectieve uitvoering van de oproep van de VN-secretaris-generaal tot actie op het gebied van mensenrechten, en voor zijn leiderschap bij het centraal stellen van de mensenrechten in het herstel na COVID-19. De Raad herinnert eraan dat beperkingen van mensenrechten strikt in overeenstemming moeten zijn met het internationaal recht. Dat wil zeggen dat die noodzakelijk, evenredig, tijdelijk van aard en niet-discriminerend moeten zijn, en bij wet moeten worden voorgeschreven.

3. De Raad beklemtoont dat mensenrechten, democratie en rechtsstatelijkheid centraal zullen blijven staan in het antwoord van de EU op de COVID-19-pandemie en in het herstel daarna, conform de conclusies van de Raad over het EU-actieplan voor mensenrechten en democratie 2020-2024. Er moet speciale aandacht uitgaan naar de mogelijke langetermijneffecten van de pandemie op de uitoefening van de mensenrechten, waaronder fundamentele vrijheden, gelijkheid en het non-discriminatiebeginsel. Daarbij moeten de toepasselijke internationale normen in acht worden genomen. Dit houdt onder meer in dat wordt gezorgd voor een gender- en leeftijdsresponsieve en op handicaps toegesneden aanpak en voor gerichte maatregelen voor kwetsbare personen, zowel tijdens de pandemie als in de herstelplannen.
4. Wij zullen ervoor zorgen dat ons antwoord berust op de waardigheid en de mensenrechten van iedereen, zonder enige vorm van discriminatie. Niemand mag aan zijn of haar lot worden overgelaten, geen enkel mensenrecht mag worden genegeerd.

Beter wederopbouwen

5. Een sociaal-economische respons waarbij de mensenrechten centraal staan, zal volgens de Raad tot een beter en duurzamer herstel leiden. De COVID-19-pandemie is bovendien een serieuze waarschuwing voor de nog grotere dreiging van klimaatverandering en milieubederf. De actie die de EU onderneemt, moet daarom worden ingegeven door de Klimaatovereenkomst van Parijs en door Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, en haar basis vinden in de mensenrechten. Die actie moet ook bijdragen tot een duurzaam en klimaatgevoelig economisch herstelbeleid uit de COVID-19-crisis, als een belangrijke component van een strategie voor duurzame groei die een klimaatbestendige, inclusieve en rechtvaardige transitie voor iedereen naar een groene economie mogelijk maakt.

6. De COVID-19-pandemie heeft de sociaal-economische ongelijkheid overal ter wereld vergroot, de werkloosheid doen toenemen en de sociale cohesie in gevaar gebracht. Kwetsbare, kansarme en gemarginaliseerde mensen – de allerarmsten, mensen in de informele economie, werklozen, vrouwen en meisjes, personen met een beperking, ouderen, personen die tot minderheden behoren, waaronder nationale, etnische en godsdienstige minderheden, LGBTI, migranten en vluchtelingen, kinderen en jongeren enzovoort – worden extra hard getroffen. De EU is snel in actie geschoten en heeft onmiddellijk economische steunmaatregelen genomen om de sociale en werkgelegenheidseffecten van de economische neergang aan te pakken. De EU zal ook inclusieve beleidsmaatregelen nemen om de langetermijneffecten te verzachten, onder meer door jongeren te ondersteunen. Iedereen moet toegang hebben tot sociale bescherming, arbeidsrechten en economische hulp, en er moet wat toegankelijkheid betreft speciale aandacht zijn voor personen met een beperking en kwetsbare personen. De EU roept op tot volledige eerbiediging van de mensenrechten en fundamentele vrijheden van alle migranten, vluchtelingen en intern ontheemden, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren, zoals kinderen.
7. De Raad is ernstig bezorgd over de onevenredige en negatieve gevolgen van de pandemie voor de mensenrechten van vrouwen en meisjes en voor gendergelijkheid in de wereld. Omdat vrouwen ongeveer 70 % van de mondiale beroepsbevolking in de gezondheidszorg en de sociale sector uitmaken, staan ze in de voorste linie bij de respons op de pandemie en zijn ze onevenredig zwaar getroffen door banen- en inkomensverlies, arbeidsuitbuiting, schoolsluitingen en een toename van onbetaalde zorgtaken. Ook hebben ze te kampen met een toename van huiselijk geweld en met onderbrekingen van de toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg. De EU zal zich nog harder inspannen om een mensenrechtengebaseerd en genderresponsief herstel te bewerkstelligen, en daarbij specifiek rekening houden met het feit dat de mensenrechten van vrouwen en meisjes volledig moeten worden gerespecteerd. De EU zal zich blijven inzetten voor de uitbanning van alle vormen van seksueel en gendergerelateerd geweld, zowel online als offline, en het voortouw nemen in de Actiecoalitie gendergerelateerd geweld voor het Forum voor gendergelijkheid.

8. De Raad is ook bezorgd over de negatieve gevolgen van de COVID-19-pandemie voor de rechten van het kind in de wereld, vooral van minder bevoorrechte, kwetsbare en door gewapende conflicten getroffen kinderen. De EU zal zich nog meer inspannen om met partners samen te werken en kinderen centraal te stellen in de herstelinspanningen en ervoor te zorgen dat hun rechten volledig worden geëerbiedigd en zij worden beschermd tegen elke vorm van armoede, geweld, uitbuiting, verwaarlozing en misbruik.
9. De Raad herinnert aan zijn "Conclusies over mensenrechten en fatsoenlijk werk in mondiale toeleveringsketens" en de toezegging om uitvoering te geven aan de "Leidende beginselen inzake bedrijfsleven en mensenrechten" van de VN, teneinde de mensenrechten en arbeidsregels en -normen te respecteren en te beschermen tegen de nadelige gevolgen die bedrijven veroorzaken, maar ook om ervoor te zorgen dat degenen die door zakelijke activiteiten worden benadeeld, toegang hebben tot een effectief rechtsmiddel.
10. De Raad is bezorgd over de negatieve gevolgen van de COVID-19-pandemie voor de rechten van personen met een beperking, die 15 % van de wereldbevolking vertegenwoordigen. De EU zal zich samen met partners nog meer inspannen om te garanderen dat personen met een beperking hun mensenrechten volledig kunnen uitoefenen, in overeenstemming met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en om ervoor te zorgen dat bij het herstel volledig aan hun behoeften tegemoet wordt gekomen.
11. De Raad beklemtoont het recht van ieder op het hoogst haalbare niveau van lichamelijke en geestelijke gezondheid. Immunisatie tegen COVID-19 moet als een mondiaal collectief goed worden beschouwd en daarom moet worden gezorgd voor tijdige, rechtvaardige en eerlijke toegang tot veilige, betaalbare en doeltreffende vaccins, geneesmiddelen en diagnosemiddelen.

12. De EU blijft zich inspannen voor het uitdragen, beschermen en uitoefenen van alle mensenrechten en voor de volledige en doeltreffende naleving van het actieprogramma van Peking en het actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling (ICPD) en van de resultaten van de toetsingsconferenties ervan, en zet zich in voor de bescherming van de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in dit verband. Derhalve bevestigt de EU haar toewijding aan het bevorderen, beschermen en garanderen van de uitoefening van het recht van elk individu om volledige zeggenschap te hebben, en in vrijheid en verantwoordelijkheid te beslissen over zaken die zijn seksualiteit en seksuele en reproductieve gezondheid aangaan, zonder discriminatie, dwang of geweld. Voorts benadrukt de EU de noodzaak van universele toegang tot hoogwaardige, betaalbare en volledige informatie over seksuele en reproductieve gezondheid, educatie - met inbegrip van uitgebreide seksuele voorlichting - en gezondheidszorg.
13. Tot de hoofdprioriteiten behoren: versterken van de leidende en coördinerende rol van de Wereldgezondheidsorganisatie op het gebied van de volksgezondheid in de wereld; versterken van gezondheidsstelsels en het tot stand brengen van universele gezondheidszorg; verbeteren van de paraatheid en reactiecapaciteit op pandemieën op mondiaal, regionaal en nationaal niveau, conform de Internationale Gezondheidsregeling; waarborgen van toegang tot water, hygiëne en sanitaire voorzieningen; werken aan alomvattende, inclusieve en niet-discriminerende benaderingen van de volksgezondheid.
14. Het maatschappelijk middenveld en (vrouwelijke) mensenrechtenverdedigers spelen zowel online als offline een belangrijkere rol dan ooit tevoren in het bijdragen aan een beter en sneller herstel na de COVID-19-pandemie. De EU meent dat zij een belangrijke rol zullen blijven vervullen bij het bevorderen van de solidariteit, het ondersteunen van de meest behoeftigen, het verdedigen van de mensenrechten, de fundamentele vrijheden en de democratische ruimte, en het vergroten van de verantwoordingsplicht voor mensenrechtenschendingen. In sommige landen is tijdens de pandemie het aantal aanvallen tegen mensenrechtenverdedigers sterk toegenomen. De EU blijft zich inzetten voor een klimaat waarin alle mensenrechtenverdedigers hun cruciale werk vrij en veilig kunnen uitvoeren.

15. De COVID-19-pandemie heeft aangetoond dat vrije, pluralistische en onafhankelijke media een cruciaal onderdeel vormen van democratische samenlevingen, omdat ze burgers betrouwbare, op feiten gebaseerde informatie verschaffen en zo helpen om levens te redden. Het is dus van cruciaal belang dat we journalisten meer veiligheid bieden. Desinformatie – online en offline – kan levens in gevaar brengen. Het is van cruciaal belang om desinformatie doelgericht te bestrijden met transparante, tijdige en op feiten gebaseerde communicatie, ook tijdens het herstel, en zo samenlevingen weerbaarder te maken. Het waarborgen van de vrijheid van meningsuiting en het vergroten van media- en informatievaardigheden zijn belangrijke langetermijnmaatregelen tegen desinformatie en de gevolgen daarvan.
16. De COVID-19-pandemie heeft de digitalisering van onze samenlevingen versneld en velen onder ons gedwongen om op afstand te werken, te leren en een sociaal leven te leiden. Toegankelijke digitale oplossingen zijn een essentiële component van de EU-respons op het coronavirus. Het versterken van de digitale capaciteiten van zorgstelsels en het implementeren van oplossingen voor e-onderwijs en digitaal afstandsonderwijs is zeer belangrijk om de veerkracht van de getroffen samenlevingen te versterken, net als de noodzaak om de digitale kloven te dichten. Digitale technologieën die kunnen helpen om de pandemie in te dammen, moeten inclusief zijn en zodanig worden ontworpen, ontwikkeld en gebruikt dat de mensenrechten – waaronder het recht op privacy – worden geëerbiedigd. Mensenrechten gelden zowel online als offline, welke technologie er ook gebruikt wordt.

Samenwerken

17. De Raad herinnert aan de conclusies van de Raad van 8 juni 2020 over de wereldwijde respons van Team-Europa op COVID-19, die onder meer refereren aan de gezamenlijke mededeling van 8 april 2020 over de wereldwijde respons op COVID-19, en benadrukt dat de EU goed bestuur, mensenrechten, de rechtsstaat, gendergelijkheid en non-discriminatie, fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en fundamentele waarden en humanitaire beginselen zal blijven handhaven en propageren.

18. De Raad benadrukt dat de aanpak van Team-Europa bijdraagt tot het tonen van mondiaal leiderschap, verantwoordelijkheid en solidariteit van de EU. De Raad onderkent de aanzienlijke bijdragen van alle leden van Team Europa in het kader van de wereldwijde EU-respons op COVID-19.
19. De huidige pandemie heeft aangetoond hoe cruciaal mondiale solidariteit en multilaterale instellingen zijn voor de volksgezondheid, welvaart en veiligheid in de wereld. Ook de op nationaal niveau genomen maatregelen zijn ook uitermate belangrijk. De EU onderschrijft de belangrijke rol van het VN-systeem bij het mobiliseren en coördineren van de wereldwijde respons op de pandemie waarbij de mensen-rechten voorop staan. Wij moeten collectief lering trekken uit deze periode om de wereld in de toekomst veerkrachtiger te maken. Ter ondersteuning van de oproep van de VN-secretaris-generaal voor een betere wederopbouw te zorgen ("Build Back Better"), zullen wij samenwerken aan een pad naar herstel dat een duurzame, gelijke en inclusieve samenleving tot stand brengt, en aan een betere en groenere wederopbouw.
20. De Raad zal op dit onderwerp terugkomen en strategische sturing blijven geven.
